

بررسی طبقه بندی جنسیتی ورزش‌ها از دیدگاه دبیران تربیت بدنی

مهدی مردانی نیا^۱، صدیقه حیدری نژاد^۲، سیده ناهید شتاب بوشهری^۳، پروانه شفیق نیا^۴

چکیده

مقدمه و هدف: در طی فرایند اجتماعی شدن کودکان یاد می‌گیرند که ورزش‌ها به سه صورت مردانه، زنانه و خنثی طبقه بندی می‌شوند و این امر نقش مهمی در مشارکت آنان در فعالیت‌های ورزشی خواهد داشت. هدف از انجام این تحقیق بررسی دیدگاه دبیران تربیت بدنی شهرستان ایذه درباره تقسیم بندی جنسیتی ورزش‌ها بود.

روش شناسی تحقیق: روش تحقیق توصیفی پیمایشی و به شکل میدانی انجام شده است. جامعه آماری تحقیق را کلیه دبیران تربیت بدنی شهر ایذه تشکیل می‌دادند که به روش سرشماری کل جامعه به عنوان نمونه تحقیق در نظر گرفته شد (N=11=۱۳۰). ابزار جمع آوری داده‌ها پرسشنامه محقق ساخته بود که طبقه بندی جنسیتی ۳۰ ورزش را به شکل ۵ گزینه ای لیکرت مطرح می‌کرد. پایایی پرسشنامه به روش آلفاکرونباخ ۰/۷۱ و روایی پرسشنامه به تأیید ۱۲ نفر از اساتید مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی رسید. از آمار توصیفی جهت بررسی ویژگی‌های فردی دبیران، از آزمون‌های دو جهت مشخص نمودن جنسیت ورزش‌ها و از روش تحلیل محتوا برای تحلیل سئوالات باز استفاده شد.

یافته‌ها: نتایج نشان داد ورزش‌های بوکس، کشتی و وزنه برداری کاملاً مردانه، فوتبال و پرتاب‌ها بیشتر مردانه و پاتیناز، باله، ابروبیک، شنای موزون و ژیمناستیک هنری بیشتر زنانه و سایر ورزش‌ها خنثی ارزیابی شده‌اند. همچنین مهمترین ویژگی‌های ورزش‌های زنانه، ظرافت، زیبایی و انعطاف پذیری بود، و مهمترین ویژگی ورزش‌های مردانه، قدرت، خشونت و درگیری بود.

بحث و نتیجه گیری: با توجه به نتایج تحقیق می‌توان گفت در طبقه بندی جنسیتی ورزش‌ها، اکثر رشته‌ها در حال تغییر ماهیت به سمت ورزش‌های خنثی (ورزش‌های مناسب هر دو جنس) می‌باشند که علت این امر می‌تواند مشارکت روز افزون زنان در ورزش و همچنین تأثیر رسانه‌های خبری ورزش باشد. بنابراین به مدیران ورزشی مدارس توصیه می‌شود در برنامه ریزی درسی به این تغییرات توجه لازم را داشته باشند.

کلید واژه‌ها: مردانگی، زنانگی، طبقه بندی جنسیتی ورزش‌ها، مدل متنی، دبیران تربیت بدنی.

۱. دانشجوی کارشناس ارشد مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی دانشگاه شهید چمران اهواز
۲. دانشیار گروه مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی دانشگاه شهید چمران اهواز
۳. استادیار گروه روانشناسی ورزشی، دانشکده تربیت بدنی دانشگاه شهید چمران اهواز
۴. دانشیار گروه روانشناسی ورزشی، دانشکده تربیت بدنی دانشگاه شهید چمران اهواز

مقدمه

همواره در جوامع مختلف برخی از کارها، فعالیت‌ها و مشاغل مردانه و برخی زنانه در نظر گرفته می‌شود. این تفکیک کار جنسیتی در زمان‌ها، مکان‌ها و فرهنگ‌های مختلف متفاوت بوده است ولی به هر حال از بین نرفته است. این دسته‌بندی تا حد زیادی بر اساس ساختار اجتماعی و انتظارات ما در باره جنسیت شکل می‌گیرد (۴). جامعه‌پذیری جنسیت از همان ابتدای کودکی آغاز می‌شود زمانی که دختران به صورت سنتی غیر فعال، مطیع و پرورش دهنده آموزش داده می‌شوند و پسران در جهت تهاجمی، فعال و مستقل بودن، تربیت می‌شوند (۶). به طور خلاصه مونث بودن به معنای اجتماعی یا احساساتی بودن است در حالیکه مذکر بودن به معنای عاملی، کاربردی و رقابتی بودن می‌باشد (۲۰). محیط ورزش دنیای کوچکی را جهت مطالعه‌ی جامعه‌پذیری جنسیت فراهم می‌آورد (۱۳). جامعه آموزش می‌دهد که به ورزش از دیدگاه جنسیتی نگاه شود. پسران یاد می‌گیرند و تشویق می‌شوند که در ورزش‌های تهاجمی، رقابتی و شدید شرکت کنند، در حالیکه دختران به سوی فعالیت‌های لذت بخش فردی مانند ژیمناستیک، اسکیت و شنای موزون هدایت می‌شوند (۱۹). در سرتاسر فرایند اجتماعی شدن، کودکان یاد می‌گیرند که ورزش‌ها به سه صورت مردانه، زنانه و خنثی (ورزش‌هایی مانند والیبال، تنیس روی میز و بدمینتون که از دیدگاه جامعه مشارکت در آنها برای هر دو جنس به یک نسبت مناسب است) طبقه‌بندی می‌شوند. کلیشه‌های جنسیتی برای طبقه‌بندی ورزش‌ها به صورت مردانه، زنانه و خنثی در مدارس ابتدایی بروز و یاد گرفته می‌شوند (۵). با مروری بر تاریخچه ورزش می‌توان دریافت که زنان به سختی توانسته‌اند وارد این قلمرو مردانه شوند. ورزش به وسیله مردان اختراع و برای آنان گسترش پیدا کرد و زنان نقش بسیار حاشیه‌ای را در دنیای ورزش داشته‌اند (۱۵). اگرچه مشارکت زنان در ورزش رشد تصاعدی داشته است و امروز زنان در بعضی از جوامع حتی می‌توانند در ورزش‌هایی که سابقاً مردانه تلقی می‌شد مانند کشتی، وزنه برداری و بوکس شرکت کنند، همچنین کمیته بین‌المللی المپیک که هر ۴ سال یکبار کنفرانس جهانی زن و ورزش را برگزار می‌کند بر این موضوع تأکید می‌نماید که هر ورزش جدیدی که می‌خواهد وارد بازی‌های المپیک شود بایستی تدارکات و تسهیلات لازم برای شرکت زنان در این ورزش‌ها مهیا شود و نیز حضور در بازی‌های المپیک به طور مساوی برای ورزشکاران زن و مرد از نکات مهم دستور کار سال ۲۰۲۰ است (۲). ولی با این وجود بنظر می‌رسد افکار عمومی جهان هنوز شرکت زنان در بسیاری از این ورزش‌ها را نپذیرفته است. متنی (۱۹۶۵) نظام طبقه‌بندی متنی بر اساس شاخص‌هایی بنا نهاده شده است. متنی بر این برای زنان و دختران ارائه نمود. سیستم طبقه‌بندی متنی بر اساس شاخص‌هایی بنا نهاده شده است. متنی بر این نکته تأکید دارد که ارزیابی زنانه و یا مردانه بودن یک ورزش همواره نسبی است. این ارزیابی در برهه‌های مختلف زمانی، فرهنگ‌ها و گروه‌های گوناگون متفاوت می‌باشد. بر طبق نظریه متنی ورزش‌هایی مانند والیبال، تنیس روی میز و بدمینتون که بین بازیکنان حائلی مانند تور قرار دارد و بازیکنان با هم تماسی ندارند برای زنان مناسب می‌باشد، همچنین ورزش‌هایی که در آن بدن حرکات زیبایی را با نوار یا توپ به نمایش می‌گذارد مانند ژیمناستیک هنری، رقص در آب و پاتیناژ. بنابراین بنظر می‌رسد مهمترین شاخص زنانه بودن یک ورزش در مدل متنی نمایش حرکات بدنی همراه با ریتم، ظرافت و دقت می‌باشند، این جنبه مهم ریشه در مفهوم زنانه بودن دارد. از طرف دیگر در مدل متنی برخی از ورزش‌ها برای زنان مناسب نمی‌باشد این ورزش‌ها شامل ورزش‌هایی می‌باشد که تماس بدنی با رقیب، اعمال زور بر روی یک جسم سنگین، قرار دادن بدن در فضا در مسافت‌های طولانی و یا مقابله

متقابل که در آن فرد با رقیب تماس دارد می باشد نمونه هایی از این ورزش ها شامل فوتبال، وزنه برداری، پرش با نیزه، بوکس و کشتی می باشد (۱۷). مدل متنی در بسیاری از جوامع و فرهنگ های مختلف در زمان ارائه آن مورد تأیید واقع شد. ولی به مرور زمان و با مشارکت تصاعدی زنان در ورزش های مختلف بعضی از شاخص های آن مورد تردید واقع شد. هم اکنون این مدل در بسیاری از کشورها در حال آزمون مجدد می باشد (۹).

جمع بندی نتایج تحقیقات اخیر در این زمینه نشان می دهد مشارکت دختران در ورزش هایی که سابقاً مردانه و نامناسب برای زنان تلقی می شده است مانند فوتبال، بسکتبال، هندبال، رزمی و... روبه افزایش است ولی بیشتر مردان هنوز از مشارکت در ورزش هایی مانند باله، ژیمناستیک هنری، ایروبیک و ... که سابقاً زنانه تلقی می شده است امتناع می ورزند (۱۹). بر این اساس در تحقیقات زیادی نشان داده شده است که بسیاری از ورزش های جنسیتی شده سابق در حال تغییر از جنسیت مردانه به سمت ورزش های خنثی (مناسب برای هر دو جنس) می باشند (۱۹، ۹). از طرفی همواره زنانی که در ورزش های مردانه شرکت می کنند بایستی با هنجارهای اجتماعی و کلیشه های جنسیتی که آنان را خشن و مردانه تصور می کنند بچنگند (۱۱). نتایج برخی از تحقیقات نشان می دهد ورزشکاران زنی که در ورزش های مردانه شرکت می کنند، نسبت به ورزشکاران زنی که در ورزش های زنانه شرکت می کنند، دارای خصوصیات مردانگی بیشتری هستند (۲۱، ۲)، در حالیکه در برخی از دیگر تحقیقات بین خصوصیات مردانگی این دو گروه تفاوتی گزارش نشده است (۱، ۳). همچنین زمانی که دختران در ورزش هایی مانند فوتبال که درک مردانه ای از آن داشته اند، شرکت می کنند یا مهارت های لازم و قواعد و قوانین بازی را یاد گرفته اند، به سمت این ورزش ها تمایل پیدا کرده و از آن لذت برده اند که نتیجه آن تغییر نگریشان در مورد مردانه بودن این ورزش ها می باشد (۱۰). برخی از تحقیقات ویژگی هایی برای مردانه و یا زنانه بودن ورزش ها را بررسی نموده اند، این ویژگی ها برای ورزش های مردانه خصوصیتی مانند خطر/خطر پذیری، خشونت، سرعت، قدرت، استقامت، برانگیختگی و مبارزه طلبی، و برای ورزش های زنانه، زیبایی، زنانگی و دقت می باشد (۱۳). پنی (۲۰۰۲) به بررسی بحث های معاصر در جهت گیری های آینده رشته های ورزشی پرداخته و بیان می دارد نگاهی کلی به سابقه پژوهش ها درباره ورزش زنان نشان می دهد اکثر این پژوهش ها در حیطه جامعه شناسی بوده و به ورزش زنان از دریچه ارتباط آن با نقش زنان در خانواده، ارتباط آن با جامعه و آسیب شناسی های خاص اجتماعی آن نگریده شده است (۱۴). این نتایج نشان می دهد که نگرش های کلیشه ای جنسیتی برای ورزش ها ممکن است در اینکه شخص چه ورزشی را برای مشارکت انتخاب کند، موثر می باشد. بطوریکه سرتور و کایننگهم (۲۰۰۷) نشان دادند که نقش های جنسیتی و کلیشه های در ارتباط با جامعه و ایدئولوژی ورزش ممکن است باعث محدودیت توانایی زنان در زمینه ورزش شود (۱۸). از آنجایی که در کشور اسلامی ایران به علت رعایت مسائل شرعی، مشارکت زنان و مردان در ورزش در محیط های جدا انجام می گیرد و زنان ورزشکار کشورمان در مسابقات برون مرزی نیز فقط در مسابقاتی شرکت می نمایند که از لحاظ حجاب ممانعتی برای آنان نداشته باشد، همچنین در خصوص طبقه بندی جنسیتی ورزش ها در کشور تحقیقات بسیار نادری انجام شده است، که در این تحقیقات نیز جنسیت فقط در تعداد محدودی از ورزش ها مورد بررسی قرار گرفته است (۲). بنابراین اطلاع دقیقی در خصوص دیدگاه افراد در جامعه اسلامی ایران در خصوص طبقه بندی جنسیتی ورزش ها وجود ندارد. با توجه به آنکه اکثریت دبیران تربیت بدنی قشری تحصیل کرده در رشته علوم ورزشی می باشند که با انواع مختلف ورزش ها آشنایی داشته و به آموزش و یادگیری این ورزش ها در بین دانش آموزان می پردازند، همچنین آنان بخوبی با علایق ورزشی دانش آموزان

آشنایی دارند، بنابراین این پژوهش به دنبال پاسخ گویی به این سوالات است که آیا در جامعه‌ی ما دبیران تربیت بدنی، ورزش‌های مشخصی را به صورت مردانه، خنثی و زنانه درک می‌کنند؟ در این صورت از دیدگاه آنان چه ورزش‌هایی مردانه، چه ورزش‌هایی خنثی و چه ورزش‌هایی زنانه درک می‌شوند و اینکه از دیدگاه دبیران تربیت بدنی ورزش‌های مردانه و زنانه دارای چه ویژگی‌هایی می‌باشند؟ به طور کلی با توجه به تغییرات به وجود آمده در فرهنگ و نگرش جامعه نسبت به فعالیت‌های ورزشی نتایج حاصل از این تحقیق می‌تواند به طبقه بندی جدید جنسیت در ورزش‌ها یاری نماید و در نهایت این مسئله می‌تواند به برنامه ریزان ورزشی در مدارس برای اولویت دادن به ورزش‌های خاص برای دختران و یا پسران کمک کند.

روش شناسی پژوهش:

تحقیق حاضر توصیفی از نوع پیمایشی و به شکل میدانی انجام شده است. جامعه آماری تحقیق را دبیران تربیت بدنی زن و مرد مشغول به کار در سطح شهرستان ایذه در استان خوزستان در سال تحصیلی ۹۱-۹۰ تشکیل می‌دادند که بر اساس اطلاعات دریافتی از اداره کل آموزش و پرورش شهرستان ۱۳۰ نفر بودند، با توجه به محدود بودن جامعه تمامی دبیران به عنوان نمونه آماری در نظر گرفته شدند ($n=N=130$). ابزار اندازه گیری تحقیق پرسشنامه محقق ساخته بود که این پرسشنامه با الگو گرفتن از پرسشنامه کلیشه جنسیتی ورزش‌ها که توسط ریمر و ویزو در سال ۲۰۰۳ ساخت شده (۱۷) و روایی و پایایی آن برای اندازه گیری طبقه بندی جنسیتی مورد تأیید واقع شده است (۹). با استفاده از جمع‌بندی پرسشنامه‌های محققین خارجی، مبانی نظری تحقیق و همچنین فرهنگ ورزشی حاکم بر جامعه پرسشنامه تحقیق تهیه و تنظیم گردید. لازم به یادآوری است که در نسخه استفاده شده برخی از رشته‌های ورزشی که در ایران متداول نیست حذف و تعدادی از ورزش‌هایی که شناخت بیشتری از آنان در جامعه ایران وجود دارد اضافه شده اند. بخش اول ویژگی‌های فردی آزمودنی‌ها و بخش دوم پرسشنامه نیز به بررسی دیدگاه دبیران در خصوص ۳۰ رشته ورزشی پرداخته که با روش لیکرت و با ارزش عددی ۱ تا ۵ برای هر پاسخ امتیاز گذاری شده بود. ارزش عددی (۱) مشخص کننده ورزش به صورت کاملاً زنانه، ارزش عددی (۲) مشخص کننده ورزش به صورت بیشتر زنانه، ارزش عددی (۳) مشخص کننده ورزش به صورت خنثی، ارزش عددی (۴) مشخص کننده ورزش به صورت بیشتر مردانه) و ارزش عددی (۵) مشخص کننده ورزش به صورت کاملاً مردانه) بود. سومین بخش پرسشنامه نیز شامل دو سؤال باز در خصوص ویژگی‌های ورزش‌های مردانه و زنانه بود. روایی محتوایی پرسشنامه توسط ۱۲ نفر از اساتید دانشکده تربیت بدنی که سالها سابقه تدریس دروس عملی و تئوری مانند روانشناسی ورزشی و جامعه شناسی ورزشی را در سطح دانشگاه شهید چمران اهواز و دانشگاه‌های استان خوزستان داشته اند، بررسی و تأیید شد. پایایی پرسشنامه از روش آلفای کرونباخ محاسبه و ضریب بدست آمده ۰/۷۱ گزارش شد. برای بررسی ویژگی‌های فردی دبیران از آمار توصیفی، برای طبقه بندی ورزش‌ها از آزمون خی‌دو (نیکوئی برازش) و جهت بررسی ویژگی‌های ورزش‌های مردانه و زنانه از تحلیل محتوایی پاسخ‌های دو سؤال باز استفاده شد. پس از آماده شدن نسخه نهایی پرسشنامه، محقق با هماهنگی در گردهمایی دبیران تربیت بدنی در شهرستان ایذه شرکت و مبادرت به پخش و جمع آوری پرسشنامه‌ها نمود. از تعداد ۱۳۰ پرسشنامه توزیع شده ۱۲۰ پرسشنامه قابل بررسی برگشت داده شد که معادل ۰/۹۲ کل پرسشنامه‌ها بوده است.

یافته‌ها:

بررسی اطلاعات فردی پاسخ گویان نشان داد که ۶۷ نفر (معادل ۵۵/۸ درصد) از دبیران مرد و ۵۳ نفر (معادل ۲/۲

۴۴ درصد) زن می باشند. سن اکثریت دبیران (۷۴ نفر معادل ۶۱/۷ درصد) بین ۲۶-۳۵ سال و اکثریت آنان (۷۴ نفر معادل ۶۱/۷ درصد) تحصیلاتشان در مقطع لیسانس می باشد. همچنین سابقه خدمت اکثریت دبیران ۴۹ نفر (معادل ۴۰/۹ درصد) ۵ سال و کمتر می باشد. رشته تحصیلی ۱۰۳ نفر (معادل ۸۵/۸ درصد) تربیت بدنی و ۱۷ نفر (معادل ۱۴/۲ درصد) غیر تربیت بدنی می باشد.

جدول ۱: رشته های ورزشی مردانه و زنانه از دیدگاه دبیران تربیت بدنی بر اساس

نتایج تحلیل خی دو

سطح معنی داری	درجه آزادی	مقدار خی دو	کاملاً		بیشتر زنانه	بیشتر مردانه	خنثی	سوالات پژوهش		
			مردانه	زنانه				فراوانی	درصد	
* / ۰۰۱	۲	۳۰۸/۵۵۹	۲۸۳	۹۰	۱۰	۰	۰	فراوانی	کل	وزنه برداری
			۷۳/۹	۲۳/۵	۲/۶	۰	۰	درصد		
* / ۰۰۱	۲	۲۲۹/۶۸۱	۲۵۷	۱۰۹	۱۷	۰	۰	فراوانی	کل	بوکس
			۶۷/۱	۲۸/۵	۴/۴	۰	۰	درصد		
* / ۰۰۱	۲	۱۵۲/۶۸۴	۲۳۰	۱۲۰	۳۳	۰	۰	فراوانی	کل	کشتی
			۶۰/۱	۳۱/۳	۸/۶	۰	۰	درصد		
* / ۰۰۱	۳	۱۹۴/۲۴۳	۱۵	۶۹	۳۴	۲	۰	فراوانی	کل	فوتبال
			۱۲/۵	۵۷/۸	۲۷/۹	۱/۷	۰	درصد		
* / ۰۰۱	۳	۱۴۲/۹۰۱	۱۵	۶۹	۳۴	۲	۰	فراوانی	کل	پرتاب ها
			۱۲/۵	۵۷/۸	۲۷/۹	۱/۷	۰	درصد		
* / ۰۰۱	۴	۷۳۲/۸۰۹	۱	۲	۲۰	۷۵	۱۲	فراوانی	کل	ژیمناستیک هنری
			۰/۸	۱/۷	۱۶/۷	۶۲/۵	۱۸/۳	درصد		
* / ۰۰۱	۴	۹۶۹/۰۲۳	۰	۱	۱۳	۶۳	۴۳	فراوانی	کل	شنای موزون
			۰	۰/۸	۱۰/۸	۵۲/۵	۳۵/۸	درصد		
* / ۰۰۱	۳	۵۲۳/۹۵۶	۰	۴	۳۷	۶۲	۱۷	فراوانی	کل	پاتیناژ
			۰	۳/۳	۳۰/۸	۵۱/۷	۱۴/۲	درصد		
* / ۰۰۱	۴	۶۰۸/۷۳۶	۰	۱	۱۹	۶۱	۳۹	فراوانی	کل	ایروبیک
			۰	۰/۸	۱۵/۸	۵۰/۸	۳۲/۵	درصد		
* / ۰۰۱	۳	۴۱۱/۷۴۷	۰	۴	۱۵	۵۲	۴۹	فراوانی	کل	باله
			۰	۳/۳	۱۲/۵	۴۳/۳	۴۰/۸	درصد		

همان گونه که در جدول (۱) مشاهده می شود رشته های وزنه برداری، بوکس و کشتی کاملاً مردانه، فوتبال و پرتاب ها بیشتر مردانه، ژیمناستیک هنری، شنای موزون، پاتیناژ، ایروبیک و باله بیشتر زنانه ارزیابی شده اند.

جدول ۲: رشته‌های ورزشی خنثی از دیدگاه دبیران تربیت بدنی بر اساس نتایج

تحلیل خنثی دو

سطح معنی داری	درجه آزادی	مقدار خنثی دو	کاملاً مردانه	بیشتر مردانه	خنثی	بیشتر زنانه	کاملاً زنانه	سوالات پژوهش		
								کل	فراوانی	
* / ۰.۰۱	۴	۷۳۲/۸۰۹	۹	۴۲	۶۸	۲	۰	فراوانی	کل	واترپلو
			۷/۵	۳۴/۲	۵۶/۷	۱/۷	۰	درصد		
* / ۰.۰۱	۴	۹۶۹/۰۲۳	۴	۲۵	۹۰	۱	۰	فراوانی	کل	هندبال
			۳/۳	۲۰/۸	۷۵	۰/۸	۰	درصد		
* / ۰.۰۱	۳	۵۲۳/۹۵۶	۳	۴۱	۷۳	۲	۱	فراوانی	کل	بسکتبال
			۲/۵	۳۴/۲	۶۰/۸	۱/۷	۰/۸	درصد		
* / ۰.۰۱	۴	۶۰۸/۷۳۶	۱۸	۴۴	۵۷	۱	۰	فراوانی	کل	ورزش‌های رزمی
			۱۵	۳۶/۷	۴۷/۵	۰/۸	۰	درصد		
* / ۰.۰۱	۳	۴۱۱/۷۴۷	۱۱	۳۸	۷۱	۰	۰	فراوانی	کل	پرش‌ها
			۹/۲	۳۱/۷	۵۹/۲	۰	۰	درصد		
* / ۰.۰۱	۵	۱۲۱۹/۱۲۵	۳	۲۹	۸۶	۲	۰	فراوانی	کل	قایقرانی
			۲/۵	۲۴/۲	۷۱/۷	۱/۷	۰	درصد		
* / ۰.۰۱	۴	۶۸۹/۴۴۱	۲	۲۰	۹۵	۳	۰	فراوانی	کل	فوتسال
			۱/۷	۱۶/۷	۷۹/۲	۲/۵	۰	درصد		
* / ۰.۰۱	۴	۱۰۴۹/۲۰۶	۲	۱۴	۱۰۳	۱	۰	فراوانی	کل	دوها
			۱/۷	۱۱/۷	۸۵/۸	۰/۸	۰	درصد		
* / ۰.۰۱	۴	۸۳۱/۴۵۲	۷	۴۲	۷۰	۱	۰	فراوانی	کل	شیرجه
			۵/۹	۳۵	۵۸/۳	۰/۸	۰	درصد		
* / ۰.۰۱	۴	۸۲۸/۸۹۳	۱۰	۵۶	۲۹۹	۱۳	۵	فراوانی	کل	دوچرخه سواری
			۲/۶	۱۴/۶	۷۸/۱	۳/۴	۱/۳	درصد		
* / ۰.۰۱	۴	۵۰۹/۸۰۷	۱۰	۴۴	۶۴	۱	۱	فراوانی	کل	شمشیربازی
			۸/۳	۳۶/۷	۵۳/۳	۰/۸	۰/۸	درصد		
* / ۰.۰۱	۴	۸۲۶/۲۵۶	۱	۸	۹۸	۱۰	۳	فراوانی	کل	تیراندازی با کمان
			۰/۸	۶/۷	۸۱/۷	۸/۳	۲/۵	درصد		
* / ۰.۰۱	۴	۷۴۱/۲۹۵	۹	۳۸	۶۹	۳	۱	فراوانی	کل	تیراندازی با اسلحه
			۷/۵	۳۱/۷	۵۷/۵	۲/۵	۰/۸	درصد		
* / ۰.۰۱	۴	۹۳۵/۱۵۹	۱	۱۱	۱۰۲	۶	۰	فراوانی	کل	والیبال

سطح معنی داری	درجه آزادی	مقدار خی دو	کاملا مردانه	بیشتر مردانه	ختی	بیشتر زنانه	کاملا زنانه	سوالات پژوهش		
								درصد		
*۰/۰۰۱	۴	۸۰۳/۱۴۹	۰/۸	۹/۲	۸۵	۵	۰	فرآوانی	کل	گلف
			۲	۴۲	۶۶	۸	۲	درصد		
*۰/۰۰۱	۳	۷۴۵/۱۹۸	۱/۷	۳۵	۵۵	۶/۶	۱/۷	فرآوانی	کل	تنیس روی میز
			۰	۵	۱۰۲	۱۲	۱	درصد		
*۰/۰۰۱	۳	۶۰۱/۵۵۴	۰	۴	۹۳	۲۰	۳	فرآوانی	کل	بدمینتون
			۰	۳/۳	۷۷/۵	۱۶/۷	۲/۵	درصد		
*۰/۰۰۱	۳	۸۱۴/۴۴۱	۰	۵	۹۹	۱۵	۱	فرآوانی	کل	شطرنج
			۰	۴/۲	۸۲/۵	۱۲/۵	۰/۸	درصد		
*۰/۰۰۱	۴	۱۰۶/۶۵۸	۰	۷	۱۰۱	۱۱	۱	فرآوانی	کل	شنا
			۰	۵/۸	۸۴/۲	۹/۲	۰/۸	درصد		
*۰/۰۰۱	۴	۶۹۷/۵۰۹	۱	۴	۷۹	۱۸	۸	فرآوانی	کل	ژیمناستیک
			۰/۸	۳/۳	۶۵/۸	۲۳/۳	۶/۷	درصد		

همان گونه که در جدول (۲) مشاهده می شود سایر رشته های ورزشی شامل (واترپلو، هندبال، بسکتبال، ورزش های رزمی، پرش ها، قایقرانی، فوتسال، دوها، شیرجه، دوچرخه سواری، شمشیربازی، والیبال، تیراندازی با کمان، تیراندازی با اسلحه، ژیمناستیک، شنا، شطرنج، بدمینتون، تنیس روی میز و گلف رشته های ورزشی ختنی (مناسب هم برای زنان و هم برای مردان) ارزیابی شده اند.

جدول ۳: ویژگی ورزش های زنانه از دیدگاه دبیران تربیت بدنی

ویژگی	شاخص	فراوانی	درصد
ظرافت وزیبابی	۸۰	۲۲/۲۲	
انعطاف پذیری	۶۸	۱۸/۸۸	
عدم برخورد و خشونت	۵۲	۱۴/۴۴	
نیاز به قدرت کم	۵۰	۱۳/۸۸	
استقامت پایین	۲۵	۶/۹۴	
مهارت	۱۷	۴/۷۲	
هماهنگی	۱۴	۳/۸۸	
سرعت	۲	۰/۵۵	
بدون نظر	۵۲	۱۴/۴۴	

جدول ۴: ویژگی ورزش‌های مردانه از دیدگاه دبیران تربیت بدنی

درصد	فراوانی	شاخص ویژگی
۲۷/۷۷	۱۰۰	قدرت
۱۷/۲۲	۶۲	خشونت و درگیری بالا
۱۷/۲۲	۶۲	استقامت
۱۴/۷۲	۵۳	سرعت
۵/۰۰	۱۸	چابکی
۲/۵۰	۹	تحرک بالا
۲/۵۰	۹	آمادگی جسمانی بالا
۱/۱۱	۴	هماهنگی
۱۱/۹۴	۴۳	بدون نظر

تحلیل محتوایی پاسخ‌های سؤالات باز تحقیق در جدول (۳) و (۴) نشان می‌دهد از دیدگاه دبیران تربیت بدنی ویژگی‌هایی مانند ظرافت و زیبایی حرکات، انعطاف‌پذیری و همچنین عدم برخورد و خشونت و نیاز به قدرت کم از مهمترین ویژگی‌های ورزش‌های مناسب زنان است، در حالی که ویژگی‌هایی مانند قدرت، خشونت و درگیری بالا، استقامت، سرعت و چابکی از مهمترین ویژگی‌های ورزش‌های مناسب مردان است.

بحث و نتیجه‌گیری

همواره در جوامع مختلف ورزش‌ها به سه صورت مردانه، زنانه و خنثی طبقه‌بندی شده‌اند. مشارکت روزافزون زنان در ورزش‌های مختلف باعث تغییراتی در ورزش‌های جنسیتی شده سابق شده و اکثر ورزش‌ها از جنسیت مردانه به سوی ورزش‌های خنثی در حال تغییرند. هم‌اکنون در بسیاری از کشورها آزمون مجددی به روی ورزش‌های جنسیتی شده سابق انجام شده و یا در حال انجام است. از آنجایی که دبیران تربیت بدنی با توجه به تحصیل در رشته تربیت بدنی و آموزش رشته‌های مختلف ورزشی به دانش‌آموزان بهتر می‌توانند به قضاوت جنسیت ورزش‌ها بپردازند و از آنجایی که بنظر می‌رسد در جامعه اسلامی ما تحقیقات بسیار کمی در این زمینه انجام شده است و محقق در این زمینه به تحقیقات کافی دست پیدا نکرده است بنابراین این تحقیق به منظور طبقه‌بندی جنسیتی ورزش‌ها از دیدگاه دبیران تربیت بدنی انجام شد. بررسی ویژه‌گی‌های فردی دبیران نشان داد که با توجه به تحصیل اکثریت آنان در رشته تربیت بدنی و با توجه به سابقه کاری آنان در حوزه آموزش ورزشی دانش‌آموزان، آنان صلاحیت لازم را برای طبقه‌بندی جنسیتی ورزش‌ها دارند. نتایج بخشی از تحقیق نشان داد رشته‌های ورزشی بوکس، کشتی و وزنه برداری از دیدگاه دبیران تربیت بدنی، رشته‌هایی کاملاً مردانه محسوب می‌شوند. این یافته با یافته‌های تحقیقات کویلا (۲۰۰۱)، ریمر و ویزیو (۲۰۰۳) و هاردین و گریر (۲۰۰۹) که نشان دادند از دیدگاه دانش‌آموزان و دانشجویان ورزش‌های وزنه برداری، بوکس و کشتی ورزش‌هایی کاملاً مردانه ارزیابی شده‌اند همخوانی دارد (۴، ۸ و ۱۸) و نیز تأییدکننده بخشی از مدل متنی است که بیان می‌دارد انواع رقابت‌هایی که در

آن‌ها تماس بدنی با رقیب یا مقابله متقابل که در آن فرد با رقیب تماس دارد (بوکس و کشتی) و یا رشته هایی که در آن اعمال زور بر روی یک جسم سنگین صورت می گیرد (وزنه برداری) برای بانوان نامناسب می باشد، بنابراین می توان نتیجه گرفت که اگر چه زنان حتی در المپیک های اخیر در رشته هایی مانند بوکس، وزنه برداری و کشتی شرکت می کنند، ولی هنوز افکار عمومی جهان این رشته ها را مناسب زنان قلمداد نمی کند، همچنین عدم تمایل و مشارکت کمتر زنان در این ورزش ها خود دلیلی بر این ادعاست.

در بخش دیگری از نتایج این تحقیق از دیدگاه دبیران تربیت بدنی نشان داد فوتبال و پرتاب ها در دو و میدانی بیشتر مردانه تلقی شده اند که این نتایج با نتایج تحقیق ریس و همکاران^۴ (۱۹۹۹) که دریافتند نوجوانان آلمانی فوتبال را مناسب زنان نمی دانند، همخوان (۱۹)، ولی با نتایج تحقیق ریمر و ویزیو (۲۰۰۳)، هاردین و گریر (۲۰۰۹) و فینیک و پارکر^۵ (۲۰۰۹) که نشان دادند دانش آموزان و دانشجویان فوتبال را به عنوان ورزشی خنثی ارزیابی کردند، ناهمخوان است (۸، ۱۸ و ۹). علت ناهمخوانی را شاید بتوان به تفاوت های فرهنگی در میان جامعه آماری نسبت داد، جامعه آماری در این تحقیقات دانش آموزان و دانشجویان کشورهایی بوده اند که به نظر می رسد در کشورشان امکانات کافی برای شرکت دختران در این رشته مهیا می باشد و همچنین مسابقات این رشته در سطح بالایی در قالب تیمهای باشگاهی و غیره دنبال می شود. بنابراین همانطور که اشمالز و کرسستر (۲۰۰۶) نشان دادند زنان در ورزش هایی که سابقاً مردانه و نامناسب برای زنان تلقی شده است، مشارکت بیشتری یافته اند و همین عامل سبب می شود که این ورزش ها از مردانه بودن به سوی خنثی بودن تمایل پیدا کنند. ولی در کشور ما در رشته فوتبال و پرتاب ها هنوز امکانات کافی در این رشته ها مهیا نمی باشد به نظر می رسد کمبود امکانات کافی در زمینه انجام این ورزش ها در کشور بطور گسترده مشارکت زنان و دیدگاه اجتماعی جامعه را تحت تأثیر خود قرار داده است. همچنین این یافته تأیید کننده تقسیم بندی مدل متنی می باشد. اگر چه متنی مستقیماً فوتبال را به عنوان ورزش نامناسب برای بانوان ذکر نکرده است، ولی به این نکته اشاره داشته است که بیشتر ورزش های تیمی (به جز والیبال) به دلیل تماس بدنی با رقیب و رقابت رو در رو با حریف، برای بانوان نامطلوب می باشد. بخش دیگری از نتایج این تحقیق نشان داد که دبیران ورزش رشته های ورزشی ژیمناستیک هنری، شنای موزون، پاتیناژ، ایروبیک و باله را بیشتر زنانه ارزیابی کرده اند که با نتایج تحقیق چپیاتور و انیز^۶ (۱۹۹۷)، ریس و همکاران (۱۹۹۹)، ریمر و ریزیو (۲۰۰۳) و کریولا (۲۰۰۱) که نشان دادند دانش آموزان و دانشجویان ایروبیک و باله را زنانه ارزیابی کردند همخوان می باشد (۲۰، ۱۹، ۸ و ۴). همچنین تأیید کننده مدل متنی است که بیان می دارد ورزش های قابل قبول برای بانوان شامل ورزش های فردی می باشند که بر زیبایی شناسی استوارند و نیازمند دقت هستند تا قدرت و افراد از تماشای آن لذت می برند، بنابراین می توان ادعا کرد ورزش هایی که با حرکات موزون، ریتم و هماهنگی سرو کار دارند و در آنها از خشونت و قدرت خبری نیست ورزش های زنانه محسوب شده اند که این مسئله ریشه در زنانگی زنان دارد. از طرفی دبیران تربیت بدنی در این تحقیق دیگر رشته های ورزشی را خنثی قلمداد کردند، یعنی رشته هایی که به یک نسبت برای مشارکت دختران و پسران مناسب می باشد. رشته هایی مانند بسکتبال، واترپلو، هندبال، پرش ها، قایقرانی، فوتسال، دوها، شیرجه، دوچرخه سواری، رزمی، شمشیر بازی، تیر اندازی با کمان، تیر انداز با اسلحه، والیبال، شنا، گلف، تیسی روی میز، بدمینتون، شطرنج، ژیمناستیک. این نتایج با نتایج تحقیق فینیک و پارکر (۲۰۰۹) (۹) که نشان داد ورزش هایی مانند راگی و قایقرانی که سابقاً مردانه درک می شدند خنثی

۴. Rees et al

۶. Chepyator & Ennis

۵. Fink & Parker

ارزیابی شده اند همخوان و با بخشی از تحقیقات هاردین و گریر (۲۰۰۹) که در آن والیبال و ژیمناستیک زنانه ارزیابی شده است (۱۸)، ناهمخوان می باشد.

به طور کلی نتایج تحقیق حاکی از تغییری در روند ارزیابی رشته های ورزشی از زنانگی به سمت خنثی است که نشان دهندهی بازتر شدن دیدگاه دبیران ورزش در زمینه مناسبت‌های جنسیتی در ورزش می‌باشد. علاوه بر این والیبال و ژیمناستیک در کشورمان جزء رشته‌هایی است که مردان نیز به صورت فعالانه به آن می‌پردازند، از این رو ارزیابی دبیران ورزش نسبت به این دو رشته ورزشی خنثی بوده است. نتایج این قسمت از تحقیق در برخی موارد، با تقسیم بندی مدل متنی متناقض می باشد که در آن ورزش‌هایی مانند رزمی، بسکتبال، هندبال، فوتسال به علت داشتن برخورد بدنی نامناسب برای زنان تلقی می شود. بنابراین می توان گفت مشارکت رو به افزایش زنان در این رشته ها باعث تغییراتی در مدل متنی شده است و مؤید آن است که اکثر ورزش‌ها در حال تغییر از جنسیت مردانه و زنانه به خنثی می باشند. دبیران تربیت بدنی ویژگی‌هایی مانند ظرافت و زیبایی، انعطاف پذیری، عدم برخورد و خشونت و قدرت کم را از مهمترین ویژگی‌های ورزش‌های مناسب زنان دانسته اند، در حالیکه استفاده از قدرت، خشونت و درگیری، استقامت، سرعت و چابکی از مهمترین ویژگی‌های ورزش مردان بوده است. نتایج این قسمت از تحقیق تأیید کننده مدل متنی است که زیبایی و ظرافت را برای ورزش بانوان و قدرت و پرخاشگری را مناسب ورزش مردان می داند. در پایان می توان نتیجه گرفت از دیدگاه دبیران تربیت بدنی اکثریت ورزش‌ها جهت گیری جنسیتی خود را از دست داده اند و به سمت خنثی تغییر ماهیت داده اند که این امر به علت استقبال زنان و مشارکت روز افزون آنان در این ورزش‌ها صورت گرفته است. لازم به ذکر است نقش رسانه های گروهی در این تغییر قابل ملاحظه می باشد. بنابراین به برنامه ریزان ورزش مدارس توصیه می شود امکانات و تسهیلاتی فراهم آورند تا دختران بتوانند مانند پسران در ورزش‌هایی مانند فوتسال، رزمی و ... شرکت نمایند. چرا که از دیدگاه دبیران تربیت بدنی که سالها سابقه تدریس در دروس عملی در مدارس را داشته اند این رشته ها به یک نسبت برای دختران و پسران مناسب می باشد و جنسیتی خنثی دارند.

منابع

1. Sajadi, M. (2012). Compare the gender role of female athletes participating in sports for men and women based on metni. master thesis. Chamran univercity of Ahvaz. Faculty of Physical Education.(persian).
2. Maghamian zade, f. (2012). Compare the gender (masculine / feminine) and non-athletic girls high school athlete city of Dezful . master thesis. Boroujerd Azad University, Department of Physical Education. (persian).
3. Moghadam, A. (2011). Compare the role of gender (female / male) female athletes in volleyball, handball, futsal and basketball. Second National Conference of motor behavior and sports psychology. (persain).
4. Acker, j. (1999). Reriting class, race and gender: problem in feminist rethinking., Provisioning gender, (4) (pp.44-69).
5. Alley. TH. R., Hicks. C. M. (2005). Peer attitudes towards adolescent participants' male- and female- oriented sports. Academic Research Library, 40, 273.
6. Birns, B. (1976). The emergence and socialization of sex differences in the earliest years. Merrill Palmer Quarterly, 22, 229-251.
7. Chepyator-Thomson, J., & Ennis, C. (1997). Reproduction and resistance to the culture of femininity and masculinity in secondary school physical education. Research

- Quarterly for Exercise and sports (68), pp: 89-99.
8. Engel, A. (1994). Sex roles and gender stereotyping in young women's participation in sport. *Feminism Psychology* (4), pp: 439-448.
 9. Fink, J.s., Parker, H.M. (2009). A re-examination of gendered sports: The relationship between sex, implicit sexism, and feminine/masculine and appropriate/inappropriate ratings ,of sports; North American Society for Sport Management Conference .pp .23-37.
 10. Follo G. (2006). Women in contact sport, American Sociological Association, Quebec, Canada. , (7) (pp.11-19).
 11. Hannon, J., & Soohoo, S., & Reel, J., Ratliffe, Th. (2009). Gender stereotyping and the influence of race in sport among adolescents. *Research Quarterly for Exercise and Sport* (8), pp: 676- 684.
 12. Hardin, M., Greer, J. (2009). The Influence of Gender-role Socialization, Media Use and Sports Participation on perception of gender- appropriate sports. *Journal of Sport Behavior; Academic Research Library* (32), pp: 207-215.
 13. Koivula, N. (2001). Perceived characteristics of sports categorized as gender-neutral, feminine, and masculine. *Journal of Sport Behaviors*, (24), pp:377–393.
 14. Penny, D. (2002). Gender and physical education; Contemporary issues and future directions, *Rutledge, New York.* , (5) (pp.49-65).
 15. Pfister, G. Habermann, U, & Ottesen, L. (2005). Women at the Top, Second sub report: Women in sport management: a comparative analysis of international trends. *Institute for Exercise and Sport Sciences University of Copenhagen*. Web: [www. ifi. Ku. Dk.](http://www.ifu.ku.dk) , (11) (pp.21-39).
 16. Rees, R., Brandel-Bredenbeck, H & Brettschneider, W. (1999). Globalizing gender: A study of sport stereotyping among German and American adolescents. *International Sports studies*, 21 (1), pp: 5-22.
 17. Riemer, B. A., Visio, M. E. (2003). Gender typing of sport: An investigation of Metheny's classification. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, (74), pp: 193-204.
 18. Sartore, M.L., & Cunningham G.B (2007), Explaining the under-representation of women in leadership positions of sport organizations: A symbolic interactions' perspective", *Proudest*, (59), pp: 37-46.
 19. Schmalz, D., & Kerstetter, D. (2006), Girlie girls and manly men: Children's stigma consciousness of gender in sports and physical activities. *Journal of Leisure Research*, (38), pp: 536-557.
 20. Wild, K. (2007). Women in sport: Gender Stereotypes in the Past and Present. www.athabasca.ca/awards/broberts/forms/wilde. Pdf. , 18 (1), pp: 15-26.
 21. Zamani, L., Aghdasi, M.T., Shojaei, M. (2012). Comparison of femininity and masculinity traits among athletes of selected sports, *European Journal of Experimental Biology*, 2 (4), pp: 965-973.